

Motion

1976/77:1052

av fru Bernström
om höjning av u-landsbiståndet

U-landsproblemen och frågan om en rättvisare fördelning av jordens resurser kommer med stor sannolikhet att vara en av 1980-talets största frågor – även i Sverige. De fattiga ländernas krav på en ny ekonomisk världsordning har redan allt mer kommit att dominera den internationella politiken. Samtidigt växer problemen, särskilt för de fattigaste länderna. SIDA framhåller i sin anslagsframställning för 1977/78, att världen aldrig haft så många fattiga, utbildade, fel- och undernärda, arbetslösa och undersysselsatta som nu. Ingen politisk uppgift kan i dag vara viktigare än att skapa en rättvisare ekonomisk världsordning; att hjälpa de människor som lever i fattigdom, svält och undernäring till en bättre framtid. U-landsproblemen väntar inte på förbättrade industrikonjunkturer eller en starkare svensk bytesbalans. De kräver insatser nu.

En svensk politik för en ny ekonomisk världsordning måste innefatta åtgärder på flera olika områden samtidigt. Även om u-landsbiståndet inte är den enda delen av den svenska u-landspolitiken – handeln spelar ju t. ex. en utomordentligt viktig roll – är u-hjälpen av mycket stor betydelse. Med tanke på den växande klyftan mellan rika och fattiga länder är det närmast självklart att Sverige måste avsätta en växande andel av våra samlade resurser till u-landsbistånd.

Att regeringen slagit fast att enprocentsmålet bara skall betraktas som ett etappmål är därför mycket värdefullt. Det är ingen tvekan om att enprocentsmålet (även om den dåvarande riksdagsmajoriteten svek löftet om att det skulle uppnås under budgetåret 1974/75) drev på höjningarna av biståndet i slutet av 1960-talet och början av 1970-talet. Det finns all anledning att utnyttja den stimulans ett nytt etappmål för biståndshöjningarna kan ge. Riksdagen bör därför slå fast, att den svenska u-hjälpen bör uppgå till 2 % av BNP senast budgetåret 1984/85. En höjningstakt på minst 25 % per år blir då naturlig.

Det bör i det sammanhanget påpekas, att den metod för beräkning av BNP som den förra regeringen införde 1976 innebär, att exempelvis 1 % av BNP blir åtskilliga tiotals miljoner lägre än om den tidigare metoden – att beräkna ett genomsnitt av BNP för bägge de kalenderår som budgetåret infaller på – används. Detta gäller naturligtvis under förutsättningen att det sker en ekonomisk tillväxt. Den metod som alltså användes före 1976/77 års budgetproposition bör återinföras.

Nackdelarna med att en del av det svenska u-landsbiståndet binds till uppköp i Sverige är väl kända. Förutom att det bundna biståndet kan orsaka

t. ex. högre priser och sämre service innebär det också att u-länderna inte som tidigare kan peka på Sverige som ett föredöme gentemot andra industriländer, som ger den största delen av sitt bistånd i bunden form. I bilaga sex till budgetpropositionen ansluter sig föredragande statsrådet i viss utsträckning till kritiken. Målsättningen för det bundna biståndet föreslås också sänkt till 500 milj. kr. Men med tanke på de tungt vägande argumenten mot bundet bistånd är det nu hög tid att avveckla systemet och helt satsa på u-hjälp i obunden form. Riksdagen bör därför inte fastställa någon målsättning för bundet bistånd utan uttala att svenskt u-landsbistånd bör ges utan bindning till upphandling i Sverige.

För att biståndet skall bli så effektivt som möjligt har Sverige tidigare valt att inleda ett mer långsiktigt och omfattande utvecklingssamarbete med ett mindre antal länder. Det är naturligtvis viktigt att den principen upprätthålls även i fortsättningen, så att en splittring av biståndsinsatserna kan undvikas. Det finns dock starka skäl som talar för att Somalia borde göras till nytt programland för svenskt utvecklingsbistånd. Sverige har redan tidigare lämnat bl. a. katastrofbistånd till landet, och i budgetpropositionen föreslås en ram på 15 milj. kr. för 1977/78. Det skulle alltså bli fråga om en utvidgning av ett samarbete som redan påbörjats.

Somalia är ett land som ovanligt väl uppfyller de kriterier som brukar uppställas för länder som skall vara huvudmottagare av svenskt bistånd. Det är ett av världens allra fattigaste länder och drabbades mycket hårt av torkkatastrofen i Afrika. Samtidigt har landet lagt upp ett ambitiöst utvecklingsprogram som bör kunna leda till förbättringar i befolkningens och då inte minst kvinnornas levnadssituation. Man har nämligen också genomfört en lagstiftning som likställer kvinnan med mannen. I och med den ökning av u-hjälpen som föreslås i motionen bör det också finnas ekonomiskt utrymme för ökad satsning på Somalia.

Med hänvisning till ovanstående hemställas

att riksdagen uttalar att det svenska u-landsbiståndet bör öka i sådan takt att det uppnår 2 % av BNP senast i och med budgetåret 1984/85

att riksdagen uttalar att planeringsramarna för biståndet under 1978/79 och 1979/80 justeras med utgångspunkt från tvåprocentsmålet

att riksdagen ger regeringen till känna vad som anförts i motionen
beträffande metod för beräkning av bruttonationalprodukten
att riksdagen inte fastställer någon målsättning för bundet bistånd
att riksdagen uttalar att svenskt u-landsbistånd bör ges utan bind-
ning till upphandling i Sverige
att riksdagen beslutar göra Somalia till nytt programland för
svenskt u-landsbistånd.

Stockholm den 25 januari 1977

BONNIE BERNSTRÖM (fp)